

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І ГЕОГРАФІЇ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**До 80-річчя від дня присвоєння
університету імені Г.С. Сковороди**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VIII Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету імені
Г.С. Сковороди
(12 березня 2025 р., м. Харків)**

**Харків
2025**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра суспільно-економічних дисциплін і географії
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Обласний комунальний заклад
«Харківський організаційно-методичний центр туризму»
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

**До 80-річчя від дня присвоєння
університету імені Г.С. Сковороди**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VIII Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(12 березня 2025 р., м. Харків)**

Харків 2025

УДК: 338.48:911: 322: 314.1: 37:502:551:63: 504:379.852:811

Редакційна колегія:

О.О. Ніколаєнко – д.і.н, професор, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди; **Л.І. Полякова** – к.і.н., доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; **О.О. Зеленько** - к.е.н, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **І.К. Нестерчук** - к.г.н., доцент, Житомирський державний університет імені Івана Франка; **С. В. Гришко** - к.г.н, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; **П.І. Лоцман** – к.г.н, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **Ю.І. Муромцева** – к.е.н., доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **В.Д. Холодок** – к.наук з держ управління, ОКЗ "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму"; **Т.Г. Гуцан** – к.п.н., доцент Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **Т.С. Коптева** – доктор філософії з природничих наук, доцент Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.

Географія та туризм: Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (12 березня 2025 р., м. Харків) / за заг. ред. Лоцмана П. І. Харків: ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2025. – 535 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства.

Розглянуто освітні тенденції у галузях географії та туризму у світі й Україні, проблеми природничої географії, висвітлення реалізації Сталого розвитку в екологічній, економічній та соціальній сферах, розглянуто питання про стан і розвиток туризму в світі й Україні, перспективі післявоєнного відновлення і використання туристичних ресурсів, природної та культурно-історичної спадщини України.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів та інших зацікавлених осіб.

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол № 3 від 19.03.2025*

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Колектив авторів, 2025
© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2025

<i>Воловик В. М., Крук С. Л.</i> КОНЦЕПЦІЯ ЗВУКОВОГО ЛАНДШАФТУ У ГЕОГРАФІЇ	183
<i>Іванова А. О., Коптєва Т. С.,</i> ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ АНТРОПОГЕННИХ ЛАНДШАФТІВ КРИВБАСУ	186
<i>Клєщ А. А., Щетиніна В. Д.</i> ОЦІНКА ЩІЛЬНОСТІ ДОРОЖНЬО-СТЕЖКОВОЇ МЕРЕЖІ ЛІСОВОГО ЗАКАЗНИКА «ГРИГОРІВСЬКИЙ БІР» ЯК ІНДИКАТОРА РЕКРЕАЦІЙНОГО НАВАНТАЖЕННЯ	190
<i>Байтеряков О. З., Мисько В. З.</i> НУМІЗМАТИЧНА ГЕОГРАФІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ (НА ПРИКЛАДІ МОНЕТ АФРИКИ)	195
<i>Коваль Д. О., Єніфанцев Д. Е., Непша О. В.</i> ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	200
<i>Осадчий М. Л.</i> СТАЛИЙ РОЗВИТОК МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ: ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ У ПРОЦЕСИ ВІДНОВЛЕННЯ	203
<i>Поліщук В. О.</i> ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ НОВОЇ ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ: ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ У ПРОМИСЛОВІСТЬ	207
 Розділ 4. Реалізація соціально-економічної складової Сталого розвитку та подолання наслідків військових дій в Україні	213
<i>Гукалова І. В.</i> ГІРСЬКІ ТЕРИТОРІЇ І ПРИКОРДОННЯ ЯК ОСОБЛИВІ ФЕНОМЕНИ У ПАРАДИГМІ ПРОСТОРОВОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ	213
<i>Мошенський О. С.</i> СТАЛИЙ РОЗВИТОК У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: ЕКОНОМІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ	219
<i>Афоніна О. О.</i> СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	228
<i>Копос Р. З., Шука Г. П.</i> БЕРЕГІВСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ	235
<i>Муромцева Ю. І., Дараган А. О.</i> ГЕОДЕМОГРАФІЧНІ ЗМІНИ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ 2014 РОКУ	240
<i>Шикіна О. В.</i> ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	249
<i>Олійник О. М., Солошенко О. М.</i> ОЗДОРОВЧО-СПОРТИВНИЙ ТУРИЗМ МОЛОДІ ЯК СКЛАДОВА РЕАЛІЗАЦІЇ «МАРШРУТУ ПОСЛУГ З МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я»	253
<i>Гальчич І. П., Ярошенко А. О.</i> ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ	257
<i>Шикіна О. В., Кузнєцова О. В.</i> МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ	260
<i>Миронов Ю. Б.</i> РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗА УМОВ СТАЛОГО ТУРИЗМУ	265
<i>Гулюк П. П., Андрішко О. М., Кіптенко В. К.,</i> РЕАКЦІЯ МІКРОНАЦІЙ НА ПОВНОМАСШТАБНЕ ВТОРГНЕННЯ ДО УКРАЇНИ	268

5. Ємельянова, Є. С. (2014). Переклад української наукової термінології: актуальні проблеми і тенденції.

6. Муромцева Ю.І. Надсмертність та її вимірювання в Україні в умовах пандемії covid-19 // Географія та туризм : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., Харків, 26 лют. 2021 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. П. І. Лоцмана. – Харків : ХНПУ, 2021. – С. 140 – 153.

7. Муромцева, Ю. І. (2023). Наслідки міграцій в Україні, зумовлених російською агресією 2022 року.

8. Населення України : нариси про демографічний стан країни у перше тридцятиріччя незалежності / [І. Курило, С. Аксьонова, О. Гаврилюк та ін. ; відп. ред. І. О. Курило] ; Національна академія наук України, Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи. - Київ : Наукова думка, 2023. - 165, [2] с. : табл. URI <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/29298>

9. Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

10. Яворська, В. В. (2013). Формування геодемографії як сучасного напрямку географії населення. Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки, 18(1(17)), 254–262.

11. Nekos, A. N., and Yu I. Muromtseva. "Estimation of the Air Emissions of Pollutants Influence on Primary Morbidity Indicator of the Population: Case in Kharkiv Region–Ukraine." Visnyk of VN Karazin Kharkiv National University. Series Ecology 24 (2021): 57-65.

12. Niemets, Lyudmila, Katerina Segida, and Natalia Guseva. "Demographic potential as the basis for social and economic development." Економічний часопис-XXI 3-4 (1) (2015): 93-96.

УДК 338.488.2

***Шикіна Ольга Володимирівна,**
к.е.н., доцент, доцент кафедри туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу,
Одеський національний економічний університет, м. Одеса*

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Глобалізація туристичного ринку та активізація інтеграційних процесів формують нові виклики для готельного бізнесу. З одного боку, міжнародна співпраця відкриває можливості для розширення ринків, залучення іноземних інвестицій, впровадження сучасних стандартів обслуговування. З іншого боку,

високий рівень конкуренції вимагає від готельних підприємств адаптації бізнес-моделі до нових реалій та інтеграції інноваційних підходів у діяльність.

Аналіз світового досвіду свідчить, що інтеграційні процеси у сфері готельного бізнесу можуть реалізовуватись у кількох напрямках: входження у міжнародні готельні мережі, участь у стратегічних альянсах, застосування франчайзингових схем, використання кластерних моделей співпраці. У міжнародній практиці готельні кластери є ефективним способом об'єднання підприємств, які працюють у сфері гостинності, що дозволяє мінімізувати витрати та підвищити рівень конкурентоспроможності регіональних готельних DESTINATION [1].

На сучасному етапі інтеграційні процеси у готельному бізнесі набувають різних форм. Зокрема, входження готельних підприємств до глобальних мереж сприяє залученню інвестицій, адаптації міжнародних стандартів якості, формуванню впізнаваності бренду. Так, великі міжнародні готельні оператори, такі як Marriott, Hilton, Accor, активно розширюють свою присутність у країнах, що розвиваються, через систему франчайзингу та контрактного управління. В Україні така модель застосовується у великих містах, однак потребує подальшого розширення в курортних регіонах [2].

Значна частина світових готельних мереж утворена саме через франчайзингові угоди. Як зазначає Іванова Л.О., франчайзинг надає можливість готельному підприємству використовувати централізовану систему бронювання та відразу отримати клієнтуру завдяки силі бренду [1, с. 173]. Успіх таких компаній, як Hilton, Marriott, Choice Hotels International, Sheraton, значною мірою обумовлений їх здатністю до інтеграції та франчайзингової експансії.

Окрім франчайзингу, важливим механізмом інтеграції є створення спільних цифрових платформ для бронювання номерів. У 2012 році провідні світові готельні оператори започаткували глобальну систему бронювання Room Key, яка дозволяє споживачам обирати готелі в межах великих мереж за

заданими критеріями [4, с. 108]. Такий формат співпраці дозволяє готельним мережам ефективно конкурувати з онлайн-агрегаторами, забезпечуючи споживачам доступ до унікальних пропозицій.

Попри позитивний досвід міжнародної інтеграції, вітчизняний готельний ринок залишається фрагментованим. Як зазначають Мельниченко С.В. та Кудлай Т.В., відсутність співпраці між міжнародними та національними готельними операторами обмежує розвиток українського готельного сектору та його потенціал на міжнародній арені [5, с. 49]. Крім того, брак комплексного інформаційного середовища та цифрових платформ для обміну даними про готелі гальмує інтеграцію українських підприємств у світову готельну екосистему.

З точки зору теоретичних підходів, інтеграційні процеси є динамічною категорією, яка передбачає розвиток, вдосконалення та зміцнення зв'язків між економічними суб'єктами. Як наголошує Босовська М.В., інтеграція дозволяє підприємствам переходити від простих форм співробітництва до складних систем взаємодії, що сприяє їхній еволюції від локальних до глобальних гравців ринку [6, с. 126].

Ключовими перевагами інтеграції в міжнародні готельні системи є зниження ризиків операційної діяльності, отримання доступу до глобальних маркетингових платформ, стандартизація послуг. Разом з тим, входження до міжнародних мереж потребує значних фінансових витрат, що не завжди є доцільним для малих і середніх готелів. Альтернативним варіантом є формування регіональних готельних кластерів, які об'єднують підприємства з метою спільного просування на ринку та покращення сервісу [7].

Важливим фактором у підвищенні конкурентоспроможності готельних підприємств є впровадження цифрових технологій. Інтеграція з міжнародними системами онлайн-бронювання (Booking.com, Expedia, Airbnb) дозволяє розширити ринки збуту та оптимізувати процес управління готельним фондом.

Також важливу роль відіграє впровадження CRM-систем, що дозволяють персоналізувати обслуговування клієнтів та підвищити їхню лояльність [8].

Ще одним напрямом інтеграції є розвиток співпраці між готельними підприємствами та закладами освіти у рамках дуальної форми навчання. Прикладом успішної імплементації такого підходу є співпраця Одеського національного економічного університету з підприємствами готельно-ресторанного бізнесу, зокрема, із закладом «Смажимо каву в Одесі» [9]. Це дозволяє студентам здобувати практичні навички в реальних умовах, що позитивно впливає на якість підготовки фахівців та забезпечує підприємства кваліфікованими кадрами.

Отже, розвиток інтеграційних процесів у готельному бізнесі є ключовим фактором посилення конкурентоспроможності підприємств. Для ефективної адаптації українських готелів до міжнародних стандартів необхідно стимулювати співпрацю між національними та міжнародними мережами, створювати комплексні цифрові платформи для бронювання, а також розширювати можливості франчайзингу. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз механізмів інтеграції національних готельних операторів у глобальні бізнес-структури та оцінку їхнього впливу на стійкий розвиток туризму в Україні.

Література.

1. Шикіна О.В., Нижниченко Я.Є., Ремігайло І.Ю. (2024) Організаційно-економічні засади дослідження процесу кооперації у сфері туризму. Економіка та суспільство, (69). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-39>
2. Шикіна О.В., Гончаренко Я.Є., Ремігайло І.Ю. (2022) Досвід створення стратегічних альянсів в готельному бізнесі. Економіка та суспільство, (36). URL: <https://cutt.ly/Q8luw3M>
3. Іванова Л.О. Світовий досвід застосування концепції маркетингу та франчайзингових систем у готельному бізнесі. Вісник Хмельницького національного університету 2010, № 5, Т. 4. С. 172-177
4. Горіна Г. О. Сутність та специфіка мережевої організації міжнародного готельного бізнесу / Економіка та держава : зб. наук. пр. К.: КНЕУ. 2011. № 3. С. 107-109.

5. Мельниченко С.В., Кудлай Т.В. Міжнародні готельні мережі на національному ринку / Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2016. № 2. С. 42-53.

6. Босовська М. В. Інтеграційні процеси в туризмі : монографія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 832 с.

7. Світлинець О. В., Горішевський П. А., Шикіна О. В. Вплив сучасних технологій на розвиток готельно-ресторанного бізнесу: від інтернет-бронювання до цифрового маркетингу // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2024. №6. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-6-9977>

8. Шикіна О. (2024). Економіка спільного споживання на прикладі платформи AirBnB як прояв інтеграційних процесів у готельному бізнесу. Економіка та суспільство, (69). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-37>

9. Шикіна, О. В., Павлоцький, В. Я., Дикий, П. Д., & Кузнєцова, О. В. (2025). Інтеграція дуальної вищої освіти на базі Одеського національного економічного університету. Педагогічна Академія: наукові записки, (14). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14849338>

УДК 379.852

Олійник Олександр Миколайович

*канд. юрид. наук, доц., завідувач кафедри
теорії і методики викладання суспільно-правових дисциплін,*

Солошенко Олена Михайлівна

*канд. іст. наук, доц., доцент кафедри
теорії і методики викладання суспільно-правових дисциплін,*

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, м. Харків*

ОЗДОРОВЧО-СПОРТИВНИЙ ТУРИЗМ МОЛОДІ ЯК СКЛАДОВА РЕАЛІЗАЦІЇ «МАРШРУТУ ПОСЛУГ З МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я»

В умовах повномасштабної війни питання ментального здоров'я набувають особливої актуальності. За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я: «це стан добробуту, при якому кожна людина може реалізувати свій власний потенціал та впоратися із життєвими стресами, продуктивно і плідно працювати, а також робити внесок у життя своєї спільноти» [4]. В наших реаліях ментальне здоров'я займає пріоритетну роль в якості життя людини поряд із фізичним, соціальним та духовним.